

**Växjö
kommun**

Plan för odling i staden, tätorterna och den tätortsnära landsbygden i Växjö kommun

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell	3
2. Bakgrund	4
2.1. Syfte	4
2.2. Samverkan	4
2.3. Hållbara Växjö 2030	4
2.4. Växjö kommuns processer och riktningmål	5
3. Utvecklings- och insatsområden	5
3.1. Bostadsnära odling	6
3.2. Lärande för livet och hälsosamma matvanor	7
3.3. Livsmedelsförsörjning och entreprenörskap	8
3.4. Resiliens för klimat och samhällsförändringar	8

Dokumentinformation:

Planen har beslutats/reviderats av Kommunstyrelsen den 18 augusti 2020.

1. Inledning

1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell

I Växjö kommunkoncerns styrmodell samlas krafterna för att nå visionen om att skapa en fantastisk plats att bo, leva och verka på för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden. Hållbarhetsprogrammet och planer blir levande då de tillsammans med nya initiativ, förändringar och behov ses i en helhet i respektive huvudprocess och stödprocess. Detta förmedlas genom den årliga budgetprocessen till varje nämnd och styrelse.

- Planen förtydligar den politiska viljeinriktningen och tydliggör beroenden och samverkan mellan processer, förvaltningar och bolag. Externa intressenter kan komma att beröras.
- Planen innehåller inga beskrivningar av enskilda aktiviteter utan ger förslag på möjliga åtgärdsområden som kan bidra till positivt till hållbarhetsprogrammets målbilder och huvudprocessernas riktningsmål. Enskilda aktiviteter definieras i den årliga budgeten och arbetas in i varje nämnds och styrelser internbudget och affärsplan.
- Planen innehåller inga mål eller nyckeltal. Uppföljning av måluppfyllelse sker genom analys av nyckeltal i Växjö kommuns årliga budget och i Hållbara Växjö 2030.
- Planen inbegriper prioriterade utvecklingsområden och insatsområden som Växjö kommunkoncern har rådighet över eller har möjlighet att påverka. Växjö kommun ses härmed som en möjliggörare för att åstadkomma goda resultat för den långsiktiga utvecklingen tillsammans med externa intressenter.
- Planen innehåller inte aspekter kopplade till organisation eller resurser. Ställningstaganden rörande dessa delar ingår i budgetprocessen.

2. Bakgrund

2.1. Syfte

Planen syftar till att tydliggöra den politiska viljeinriktningen och för att tydliggöra odlingens roll och möjligheter att bidra till lösningar av utmaningarna och därmed till måluppfyllelse av Hållbara Växjö 2030.

2.2. Samverkan

Framtagandet av planen har skett genom en arbetsgrupp med representanter från kommunledningsförvaltningen, tekniska förvaltningen och utbildningsförvaltningen. Planen för odling i Växjö kommun täcker odling både på i staden, orterna och på landsbygden samt i randzonen däremellan. Den ska ses som ett stödande dokument att användas utifrån var och ens rådighet och ansvarsområde. De olika förslagen på insatser blir därmed också olika beroende på i vilken förvaltning eller bolag som man verkar. Planen syftar även till att vara vägledande och inspirerande för andra aktörer och individer som vill bidra i samma riktning.

2.3. Hållbara Växjö 2030

Genom att stärka möjligheterna till att odla skapas en mer resilient och robust kommun, bland annat genom den kunskap som bibehålls, förvärvas och sprids, genom mötesplatser som skapas och matjord som byggs upp. Odling kan ske i många olika former och med olika syften och främjar hållbarhet ur flera aspekter. Odling är därför ett strategiskt viktigt område och har potential att bidra till en positiv utveckling i samtliga av kommunens utmaningar i hållbarhetsprogrammet; men särskilt till *Biologisk mångfald och ekosystem, Konsumtion och produktion, Kunskap livslångt lärande och utbildning, Arbetsmarknad och näringsliv, Hälsa och välbefinnande, Trygghet tillit och*

samhällsgemenskap. På så vis är odling i olika former starkt bidragande till att nå målbilderna i Växjö kommuns hållbarhetsprogram Hållbara Växjö 2030.

2.4. Växjö kommuns processer och riktningssmål

Genom att stärka odling på olika sätt bidrar man till samtliga huvudprocesserna Samhällsbyggnad, Livslångt lärande, Näringsliv och arbetsmarknad, Tryggt och självständigt liv och Aktiv fritid.

Planen bedöms också att direkt eller indirekt bidra till följande riktningssmål:

- Fler barn och elever ska utmanas i sitt lärande och nå kunskapsmålen
- Nya steg mot full sysselsättning
- Ett engagerat samhälle och starkare föreningsliv
- Växande näringsliv
- Snabbare etablering för nyanlända
- Bättre fungerande och mer miljösmart samhällsplanering
- Fler bostäder och minskad segregation

Planen gäller samtliga förvaltningar och bolag utifrån vilka insatser som respektive nämnd och styrelse väljer att utveckla.

3. Utvecklings- och insatsområden

För att stärka odling i olika former har ett antal utvecklingsområden identifierats som gemensamma och viktiga:

Bostadsnära odling
Lärande för livet och hälsosamma matvanor
Livsmedelsförsörjning och entreprenörskap
Resiliens för klimat- och samhällsförändringar

Utvecklingsområdena gäller för samtliga verksamheter inom huvudprocesserna. För respektive utvecklingsområde finns ett antal identifierade viktiga insatsområden.

3.1. Bostadsnära odling

Odling bjuder in till kravlösa möten mellan människor i olika åldrar och med olika bakgrund och kan därför skapa gemenskap. När man odlar på en plats bidrar det till trygghet och tillit i sitt bostadsområde eller i det offentliga rummet och sin stad. Att ha en plats att odla på är ett sätt att hitta meningsfull sysselsättning och har därför positiv inverkan på folkhälsan. En plats som det odlas på bidrar också med många andra positiva effekter på ekosystemtjänster, både ekologiska, ekonomiska och kulturella. Genom att göra det enklare för alla som inte har en trädgård men ändå vill odla kan odlingsstrategin underlätta för de som vill hitta en odlingsplats, ett sammanhang att odla i eller kunskap för att komma igång. Utvecklingsområdet handlar därför om att göra det enkelt för invånare och organisationer att odla genom att tillgängliggöra information och kunskap, tillhandahålla lämpliga platser för odling samt använda odling som ett tillfälle att mötas.

- 3.1.1. Möjliggöra platser för bostadsnära odling
- 3.1.2. Tillgängliggöra information om odlingsmöjligheter
- 3.1.3. Främja gemensamhetsodlingar för möten mellan människor
- 3.1.4. Samverka med odlingsföreningar

3.2 Lärande för livet och hälsosamma matvanor

Odling på förskolor och skolor ger en möjlighet när det gäller att öka barn och ungas kunskaper om mat och odling. Närhet till odling ger också fördjupad förståelse för naturen, ekosystem och kretslopp. Det finns även möjlighet att undersöka nya innovativa odlingsmetoder, vilket gör att detta är något som kan användas på många sätt, kopplas till flera olika ämnen och lämpar sig i alla åldrar. Odling möjliggör också andra typer av läromiljöer än klassrum på skolan, vilket skapar fler dimensioner i lärmiljön.

För andra medborgare som tillbringar sina dagar inom kommunal verksamhet eller bor på kommunala boenden, kan odling i verksamhetens regi vara den enda möjligheten för dem att odla, och vara betydelsefullt för deras välmående och hälsa. Många äldre kan ha odlat i sin trädgård tidigare, att på sitt boende senare kunna känna lukten av färska örter, en solmogen tomat eller kanske bara titta på en blomsterrabatt är viktigt för välmående och matlusten.

En central odling i staden skapar en unik möjlighet för många att inspireras till odling och förståelse för dess betydelse. Vilket också bidrar till en grön oas och mötesplats och en attraktiv stad att både leva i och besöka.

Odling för Lärande för livet och hälsosamma matvanor kan ha ett pedagogiskt syfte, ett terapeutiskt syfte, eller ett inspirerande syfte och insatsområdena syftar till detta.

- 3.2.1 Stödja nätverk för ökad kunskap om odling
- 3.2.2 Genom odling främja intresse och lärande i förskola och skola
- 3.2.3 Främja odling som hälsofrämjare inom äldreomsorgen och omsorg funktionsnedsättning
- 3.2.4 Använda platser i det offentliga rummet för inspiration om odling

3.3 Livsmedelsförsörjning och entreprenörskap

Landsbygden är viktig för livsmedelproduktionen, både genom sin odling och sina betande djur. Men nya odlingsinitiativ växer även fram i stads- och tätortsnära miljöer och i randzonen mellan stad och land.

Nya odlingsmetoder för att den ökade efterfrågan på lokalt odlade grönsaker kan inspirera till ökad odling i stads- och tätortsnära miljöer. Det kan även leda till ökat intresse för landsbygden där det finns större odlingsmöjligheter, vilket kan gynna en levande landsbygd.

Med ett förändrat klimat och nya förutsättningar för att odla kan det också vara värdefullt att testa nya odlingstekniker och nya grödor i mindre skala och uppmuntra sådana initiativ.

- 3.3.1 Tillsammans med näringslivet utveckla företagande inom odling både i staden, tätorterna och på landsbygden
- 3.3.2 Planera för odlingsmark för nu och framtiden
- 3.3.3 Samverka med näringsidkare för vidareutveckling av odling på landsbygden

3.4 Resiliens för klimat- och samhällsförändringar

Med resiliens menas förmågan att återhämta sig eller stå emot olika typer av störningar och förändringar – i klimatet såväl som i olika samhällsförändringar och kriser.

Olika odlingsrelaterade initiativ kan vi bidra till en mer robust kommun för att stå emot förändringar i både omvärlden och i klimatet, med andra ord hjälpa till att skapa en mer resiliens miljö och kommun.

Genom att främja odling kan den lokala livsmedelsförsörjningen tryggas på lång sikt. Kunskap byggs upp genom olika småskaliga produktioner och innovationer. Sparad odlingsbar mark i planarbetet, synliggörande av lämpliga odlingsplatser för olika typer av odling och att identifiera lämpliga slåtterytor för foderbrist till djur skapar trygghet och bättre möjligheter för oväntade händelser och kriser.

Med fler odlingsplatser skapas också fler miljöer för pollinerare vilket är viktigt för resiliens kopplat till livsmedelsproduktionen. Gröna ytor med odling av såväl grönsaker som blommor, buskar och träd skapar gröna lungor som levererar flera viktiga ekosystemtjänster för en robust och motståndskraftig stad. Odling ska här även ses i ett vidare begrepp där träd och buskar dessutom kan leverera frukt och bär.

- 3.4.1. Verka för kunskap om odling, förvaring och förädling
- 3.4.2. Säkerställa värdefulla miljöer och spridningskorridorer för pollinerare
- 3.4.3. Uppmuntra till variation bland grödor
- 3.4.4. Dela kunskap om fleråriga ätbara växter
- 3.4.5. Identifiera platser som kan användas för slåtter vid torka och foderbrist
- 3.4.6. Verka för att behålla befintlig odlingsmark
- 3.4.7. Överväga att kompensera med annan mark när odlingsbar mark tas i anspråk i samhällsbyggnadsprocessen, för bevarande av såväl brukningsbar mark som andra ekosystemtjänster

Förhoppningen är att denna plan för odling i staden, tätorterna och den tätortsnära landsbygden ska komma till användning i olika planerings- och utvecklingsarbeten inom samtliga av kommunkoncernens områden. Den kompletterar och kopplar, genom sina utvecklings- och insatsområden, an till såväl landsbygds- som näringslivsplanen.

